

WACHT! HET ANTI-VERVEELBOEK VAN TANTE BEES EN TANTE TOES
Mieke Dobbels & Vicky Lommatzsch, Sabien Clement (ill.)
Lannoo
(door Karolien Vermeulen)

OVER DE MAKERS

Mieke Dobbels (1978, België) is actrice van opleiding. Ze speelde bij verschillende theatergezelschappen en ook op televisie (o.a., De Kotmadam, En daarmee Basta). In 2013 debuteerde ze met Vicky met het boek *Brave Kinders* waarvan een 'voorleestelling' liep. Daarnaast geeft ze ook les aan het KASK in Gent.

Vicky Lommatzsch (België) is illustratrice, schrijver en dromer. Ze studeerde taalkunde en is copywriter. Daarnaast volgde ze ook een opleiding aan de kunstacademie in Gent. Samen met Mieke schreef ze intussen twee kinderboeken.

Sabien Clement (1978, België) maakt in het zesde leerjaar de illustraties voor een klasboek. Daarmee wist ze meteen wat ze wilde worden: illustrator. Ze volgde een opleiding aan het Sint-Lucas Instituut in Antwerpen en daarna nog één in Polen. Haar illustraties vind je in kinderboeken, maar ook in volwassen boeken, op kaartjes, affiches en zelfs pralines. Met stijlexperimenten heeft ze geen problemen. Ze werkt graag met onder meer balpen, Chinese inkt, acrylverf, gravures, sjablonen... Ondanks die verscheidenheid is haar werk toch erg herkenbaar. Zowel jong als oud vallen voor de illustraties van Sabien Clement. Kinderen houden vooral van de humor en de vrolijkheid in haar lijnen en kleuren, volwassenen van de poëtische kracht en diepere betekenis in haar werk. Wil je haar graag aan het werk zien, surf dan naar <https://www.youtube.com/watch?v=ibngHTNWgKE>. Meer info op <http://sabienclement.be/overal-sabien>.

1. VERHAAL

Wat doen ze (aka het verhaal)?

Het anti-verveelboek is een beetje een atypisch boek. Het is geen rechtthtoe-rechtaan verhaaltje.

- Vonden de juryleden dat moeilijk?
- Wat was hun eerste reactie bij het boek? Positief of negatief?
- Konden ze een verhaal ontdekken?
- Hoe helpt de schrijver de lezer om dit verhaal op te pikken?

Wie doet er mee (aka personages)?

Tante Bees en Tante Toes zijn de twee sterren van het boek. Ze komen voor op elke pagina.

- Hoe zouden de kinderen deze personages omschrijven?
- Is er een verschil tussen de twee tantes?

- Doen ze hen aan andere tantes denken (tante Sidonia, Marge van The Simpsons, madame Pijp van Nero; Sien & Maria – zie ook Mr. Proper)?
- Zijn er nog andere personages die belangrijk zijn? (de twee wiskundeooms keren ook op verschillende prenten terug: het spruitenspel, bezoek, eerste kus – zijn dit Elvis en Mr. Proper?)
- Maken terugkerende personages van het boek een verhaal of is daar meer voor nodig?

Illustraties

De illustraties in het boek zijn erg belangrijk. Ze vormen als het ware de lijm voor het verhaal.

- Vinden de juryleden verbanden tussen de prenten (en dus de verhaallijn)? Denk aan de tantes en de ooms (zie personages), maar ook aan de chocomelk die op de 'wachten op je beurt' prent terugkeert en de wachtrij aan het toilet op diezelfde prent die daarna leidt tot het 'van de pot gerukt' verhaal.

Andere verbanden gaan dan weer via de taal (borstjes, korstjes; slapen en opstaan).

Het verhaal begint voor de titelpagina.

- Hoe werkt dat? Waar is het vervolg? (na de titelpagina, we hebben dus letterlijk al gewacht – heel toepasselijk voor een boek over wachten ☺)

Sabien Clement heeft een bijzondere manier van illustreren. Probeer samen met de juryleden te achterhalen hoe Sabien 'tekent'. Je kan na de bespreking het filmpje op Youtube tonen waarin Sabien vertelt over haar collagetechniek (zie intro).

- Zijn de tekeningen levensecht? Denk hierbij aan de twee tantes, de zeer lange armen van de zanger bij 'Wachten op de eerste kus', de pagina met de auto's.
- Welke materialen gebruikt de illustratrice (potlood, stift, inkt, stukjes papier met patroon,...)? Kiest ze voor één materiaal, zoals kleurpotlood of inkt?
- Zien de juryleden nog andere variaties in de tekeningen? Zoals krom (zijnde met de vrije hand getekend) en recht (tekening 'Wachten op de brandweer'), getekend en geplakt (idem, de boomstam), figuratief (aan de kassa) en bijna abstract (tekening met de parking).

2. VERWERKING

Wie doet er mee? Spelletjes

Het boek doet een beetje denken aan een vakantieboek met spelletjes voor onderweg naar het zonnige zuiden. Je kan als tussendoortje één van de spelletjes spelen (bijv. tijd uitbeelden) om het daarna over de rol van die spelletjes in het verhaal te hebben.

- Welke spelletjes in het boek kenden de juryleden?
- Hebben ze spelletjes uitgeprobeerd?
- Welke leken hen wel leuk? Waarom?
- Hebben ze ook opgemerkt dat sommige spelletjes varianten op bestaande spelletjes zijn (zoals We gaan op reis en nemen NIET mee)?
- Waarvoor dienen de spelletjes in het boek (om het wachten op te vullen, maar ook om spelenderwijs een boel vervelende dingen kwijt te raken, een soort louterende reis dus te maken)?
- Wat doen de juryleden als ze op reis gaan? Spelen ze ook spelletjes?
- Wat is op reis gaan voor hen?
- Wat zouden zij achterlaten thuis en wat zouden ze op reis achterlaten?

Opdracht

De pagina met de spelletjes van vroeger is een mooie allusie op het schilderij "De Kinderspelen" van Pieter Bruegel de Oudere (1560). Laat de kinderen dit schilderij zien (zie bijlage 1).

- Welke spelletjes herkennen ze? Zijn er spelletjes die de tantes ook spelen?

Wie doet er mee? Taalspelletjes & Genrespelletjes

De schrijvers verzamelen niet alleen een heleboel spelletjes in het boek, ze spelen zelf ook met de taal in het boek. Er staat heel wat woordspel in de tekst.

- Kunnen de juryleden een aantal voorbeelden geven (bijv. We gaan op reis en nemen NIET mee; een drama voor Oscar / een Oscar voor drama; wachten op groen – het is groen – een kikker; bij het eitjes koken voor ontbijt – maar het koken is geen eitje; van de pot gerukt – het verhaal over het haar van tante Toes; bij de brandweer – er zit een ladder in je kous)?
- Vinden ze dergelijk taalspel leuk? Grappig? Storend? Uitdagend?
- Kennen ze andere auteurs die graag met taal spelen (bijv. Mark Tijsmans)?
- Woordspel vraagt soms enige achtergrondkennis. Hadden de juryleden al van de Pixies gehoord? Hebben ze dat aan hun ouders gevraagd? En wat met to-Toes? Weten ze wie Elvis in de brieven is? En Mr. Proper?
- Is het nog grappig als je iemand nodig hebt om je de grap uit te leggen?
- Soms heb je de tekeningen nodig om het grappig te maken. Bijvoorbeeld met de eitjes, de vraag of tante Toes een nieuwe bloes aan heeft (alles is nieuw behalve dat), wachten op een broertje of een zusje.

De langere tekstfragmenten in het boek zijn vaak in rijm opgesteld (bijv. wachten voor de kassa; wachten op wc-papier, wachten tot het feest begint).

- Zouden de juryleden deze stukjes gedichten noemen? Of is het eerder een verhaal op rijm?

Verder heeft het boek een paar recepten en ook heel wat cartoonachtige passages, kortom een allegaartje van genres.

- Kunnen de juryleden een reden bedenken waarom de schrijvers dit hebben gedaan? Misschien wilden ze het boek vooral niet vervelend maken voor de lezers? Of misschien, verveelden ze zich en probeerden ze van alles uit? En wilden ze het vooral niet vervelend voor zichzelf maken?

Wachten (thema)

- Wat vinden de juryleden van wachten? Vinden ze wachten vervelend, zoals de titel van het boek suggereert (anti-verveelboek)?
- Wat doen ze zelf als ze ergens moeten wachten?
- Waar wachten de tantes op? Nu kunnen ze alle stukjes (de kassa, eten, slaap, etc.) gaan opnoemen, maar de vraag is, waar wachten ze echt op?
- Is het wachten gedaan op het einde van het boek?
- Zijn alle vormen van wachten hetzelfde in het boek?

Opdracht

Materiaal:

- papier
- kleurpotloden/stiften (evt. ander materiaal: verf, tijdschriften & lijm, wasco's, ...)

Er zijn nog een boel andere gelegenheden waarbij gewacht moet worden. Maak een anti-verveelboek met je leesgroepje. Laat elke lezer een blad van het boek vullen dat begint met “Wachten op/in/tot/...” Bedenk vervolgens samen een begin- en eindpunt voor het wachten van je groepje. Bij de tantes is dat de reis die ze maken. Voor de lezers kan dat de zoektocht naar het beste KJV-boek zijn, het vinden van het beste boek ooit, ...

Recensies

Veel recensies zijn er nog niet verschenen over *Wacht!* Deze twee exemplaren tonen alvast twee heel verschillende meningen. Voldoende voer voor discussie.

- Een boek vol knotsgekke verhaaltjes, zoekopdrachten, speltips, ... om alle wachten goed door te komen. Erg leuk in beeld gebracht door Sabien Clement. Een boek om in te bladeren en te snuisteren, om te gniffelen en uit te proberen (Inge Umans, Pluizuit, 2015).
- Dit boek is mooi vormgegeven en heeft originele illustraties van Sabien Clement. Ik was dan ook erg benieuwd naar de inhoud ervan. Jammer genoeg valt die voor mij wat tegen. Op de voorpagina staat dat dit een grappig kijk-, lees- en doeboek is. Het is alle drie. Maar daardoor wordt het snel een allegaartje van van alles en nog wat. Alles heeft wel te maken met 'wachten' en dingen – spelletjes of recepten – die je kan doen terwijl je wacht. Er zitten talloze leuke ideeën in de illustraties die allerlei soorten van wachten uitbeelden, bv. wachten op groen, wachten op de bus, wachten tot je groot bent. Over het algemeen zijn de fijne tekeningetjes inventiever dan de verhaaltjes op rijm, die eerder een flauwe clou hebben of onder rijmdwang lijden. En de doe-dingen bevatten soms een fout. Zo wordt er op het einde van de boek een spelletje uitgelegd waarmee je kan berekenen hoeveel iemand van je houdt; in het rekensommetje wordt gewoon een getalletje over het hoofd gezien (Tinne Geuens, Pluizer, 2015).

Vragen die kunnen helpen bij de bespreking:

- Welke elementen halen de recensenten aan als pluspunten? En wat vinden ze minder?
- Voor Inge werkt het geheel, voor Tinne niet. Zijn er in de groep ook dergelijke tegenstellingen? Kunnen ze nog meer argumenten aanhalen om hun uiteindelijke oordeel te verduidelijken?
- Hoe komt het dat de ene lezer dit een leuk boek vindt en de andere iets mist?
- Wat is de rol van verwachtingen hierin? (zie begin recensie van Tinne)
- Heeft het boek de verwachtingen van de juryleden ingelost?

Juryleden kunnen online op de KJV-boeken reageren.

Ga naar www.kjv.be, klik op 'Welke boeken lezen we' en dan op de groep en het boek in kwestie.